

Toetsingadvies over het milieu-effectrapport
Uitwerkingsplan Vierde Spaarbekken Biesbosch

13 februari 1995

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Toetsingadvies

Toetsingadvies over het milieu-effectrapport
Uitwerkingsplan Vierde Spaarbekken Biesbosch / [Commissie
voor de milieu-effectrapportage]. - Utrecht : Commissie
voor de milieu-effectrapportage

ISBN 90-5237-826-6

Trefw.: milieu-effectrapportage; Biesbos / spaarbekkens;
Biesbos.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Aan het College van Gedeputeerde Staten
van de provincie Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC DEN BOSCH

uw kenmerk
113569/132494

uw brief
d.d. 9 november 1994

ons kenmerk
U084-95/Sh/mp/570-91

onderwerp
Toetsingsadvies over het milieu-effectrap-
port Uitwerkingsplan Vierde Spaarbek-
ken Biesbosch

doorkiesnr.
030 - 347654

Utrecht,
13 februari 1995

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een toetsingsadvies uit te brengen over het milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over het Uitwerkingsplan Vierde Spaarbekken Biesbosch. Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

Een belangrijk aspect van dit plan is de milieuwinst die elders in de provincie kan worden geboekt door het lokaal beëindigen van grondwaterwinning en door het schrappen van geplande zandwinningen. Hierdoor wordt zichtbaar gemaakt hoe door het rijk en de provincie gestelde milieudoelen worden geconcretiseerd. De Commissie beveelt aan om bij de vaststelling van het Uitwerkingsplan aan te geven waar en op welke termijn de met dit project gecreëerde ruimte zal worden ingevuld.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

Hoogachtend,

dr. J.T. de Smidt
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Uitwerkingsplan Vierde Spaarbekken
Biesbosch

Toetsingsadvies over het milieu-effectrapport
Uitwerkingsplan Vierde Spaarbekken Biesbosch

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieu-effectrapport over
het Uitwerkingsplan Vierde Spaarbekken Biesbosch,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van provincie Noord-Brabant door de Commissie voor
de milieu-effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Uitwerkingsplan Vierde Spaarbekken Biesbosch

de secretaris

ir. I.A. Steinhauer

de voorzitter

dr. J.T. de Smidt

Utrecht, 13 februari 1995

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Hoofdpijnen van de toetsing van het MER	2
3. Aanbevelingen voor de verdere besluitvorming	2
3.1 Het niveau van uitwerking	2
3.2 Inpassing in en gevolgen voor natuur en landschap	2
3.3 Milieuwinst elders	3
4. Methodische opmerkingen	3

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 9 november 1994 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Openbare kennisgeving van de toetsingsprocedure in Staatscourant nr. 221 d.d. 16 november 1994
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

I. INLEIDING

Het Waterwinningbedrijf Brabantse Biesbosch heeft het plan om een vierde spaarbekken aan te leggen. Het bestemmingsplan 'De Biesbosch' van de gemeente Made en Drimmelen biedt daartoe de mogelijkheid bij de 'Zuiderklip'. Volgens het beheers- en inrichtingsplan voor het nationaal park De Biesbosch vormt aanleg van het vierde spaarbekken op deze locatie echter een belemmering voor de realisering van de doelstellingen van het nationaal park. Er is sprake van een spanningsveld met betrekking tot de toekomstige functie van de huidige reservering 'Zuiderklip': spaarbekken of natuurgebied.

Om te komen tot een alternatieve locatie voor het vierde spaarbekken buiten de grenzen van het nationaal park heeft het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant het voornemen het streekplan daartoe uit te werken.

De alternatieve locatie voor de aanleg van een spaarbekken dient gelijkwaardig te zijn aan de Zuiderklip. Het gezochte alternatief moet technisch, ruimtelijk, financieel en in het beschikbare tijdsbestek reëel en haalbaar zijn.

Op de voorgenomen activiteit rust de milieu-effectrapportage (m.e.r.-)plicht, aangezien er sprake is van:

- Het eerste ruimtelijk plan dat voorziet in de aanleg van een spaarbekken en dat groter is dan 100 ha.
- Het eerste ruimtelijk plan dat voorziet in een winlocatie voor oppervlaktedelfstoffen en dat groter is dan 100 ha.

Het College van Gedeputeerde Staten is zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag.

Per brief van 9 november 1994 werd de Commissie in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het MER (bijlage 1).

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie m.e.r. verder te noemen "de Commissie".

De Commissie dient een oordeel te geven over het MER, waarbij het toetsingskader krachtens de Wet milieubeheer wordt gevormd door:

- de inhoudseisen krachtens artikel 7.10 van de Wm;
- de richtlijnen voor de inhoud van het MER, die werden vastgesteld door het bevoegd gezag op 8 maart 1994;
- de eis dat het MER geen onjuistheden bevat.

Bijlage 2 bevat de tekst van de openbare bekendmaking. De belangrijkste projectgegevens zijn opgenomen in bijlage 3 van dit advies.

Conform artikel 7.26 tweede lid van de Wm heeft de Commissie de via het bevoegd gezag ontvangen opmerkingen over het MER in beschouwing genomen. Voor een overzicht van deze reacties wordt verwezen naar bijlage 4.

2. HOOFDLIJNEN VAN DE TOETSING VAN HET MER

De Commissie is van mening dat het MER voldoende informatie bevat voor het volwaardig meewegen van het milieu-aspect in de besluitvorming over het voornemen. De Commissie meent dat de heldere schrijfstijl en goede leesbaarheid van het rapport die functie krachtig ondersteunt. Daarbij verdient de duidelijke en overzichtelijke samenvatting een bijzondere vermelding.

3. AANBEVELINGEN VOOR DE VERDERE BESLUITVORMING

3.1 Het niveau van uitwerking

De inrichtingsalternatieven en varianten zijn slechts globaal uitgewerkt. Ofschoon de richtlijnen (paragraaf 3.4.3) hier nadrukkelijk om vragen zijn geen globale bestemmings- en inrichtingsschetsen, schaal 1:5.000 à 1:10.000 uitgewerkt. Zo is bijvoorbeeld de inpassing van alternatieven in natuur en landschap slechts omschreven door locatie-onafhankelijk een aantal maatregelen op te sommen die overwogen worden.

De Commissie zou dan ook nadrukkelijk willen aanbevelen deze intenties te effectueren in het vervolgtraject (waaronder bestemmingsplan en ontgrondingenvergunning). Hierbij hoeft dan niet noodzakelijkerwijs uitgegaan te worden van Jannezand-C, maar kunnen de Jannezand-alternatieven A en C tezamen worden bekeken en kunnen elementen van deze alternatieven worden gecombineerd, zodanig dat de meeste milieuwinst wordt behaald. De Commissie beveelt aan een optimum te zoeken tussen enerzijds de hoogte van de bekkendijk en anderzijds de breedte van de natte zone eromheen¹].

3.2 Inpassing in en gevolgen voor natuur en landschap

Bij de uitvoering, exacte inrichting en landschappelijke inpassing van het spaarbekken, alsook de leidingentracés²] en overige benodigde infrastructuur³], adviseert de Commissie aandacht te besteden aan het ontzien van de rode-lijst soorten, de inpassing van geomorfologische vormen en cultuur-historische aspecten (zoals het meanderende gat van St. Jan, het geulenpatroon in combinatie met de Keetheuvel van het Benedenste Jannezand) en het voorkomen van zeldzame of goed ontwikkelde populaties of ecosystemen.

Ook adviseert de Commissie bij de uitwerking wat meer gedetailleerd de deklaag⁴] op de locatie Jannezand en de chemische samenstelling van het grondwater te onderzoeken. Deze samenstelling is mede bepalend voor het type kwelwater dat na aanleg van een bekken zal ontstaan. In combinatie met de kennis over de

1 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 4, 2e alinea en inspraakreactie nr. 6, punt 3.

2 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 4, 4e alinea.

3 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 4, 3e alinea.

4 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 5, blz. 2 onder 'paragraaf 4.4.6' en inspraakreactie nr. 6, punt 5.

vegetatie die zich rond de huidige bekkens op kwelplaatsen heeft ontwikkeld en kennis over het beheer dat daarbij is gevoerd, kunnen de potenties voor natuurontwikkeling worden ingeschat. Na keuze van de meest gewenste natuur kan dan direct worden begonnen met de daarop gerichte beheersvorm.

Tenslotte adviseert de Commissie bij het verlenen van de vergunning in het kader van de Wet verontreiniging oppervlaktewater ten behoeve van de ontgronding, aandacht te besteden aan de gevolgen voor het milieu van de lozing van met slib vermengd water in de Amer⁵].

3.3 Milieuwinst elders

De richtlijnen vragen in paragraaf 3.4.5, in aansluiting op de motieven die de startnotitie noemt, om aan te geven in hoeverre met dit voornemen milieuwinst elders kan worden behaald. In hoeverre kunnen elders in de provincie kwetsbare gebieden die waren aangeduid voor (industrie)zandwinning worden geschrapt en welke verdroogde natuur kan zich nu weer herstellen dankzij het beëindigen van grondwaterwinning? Deze aspecten worden in het MER nauwelijks aangeroerd. Voor sommige alternatieven gaat het om een aanzienlijk aandeel van het zand dat als industriezand beschikbaar kan komen. Dit is een hoeveelheid die de Brabantse taakstelling voor een groot aantal jaren zou kunnen afdekken. De capaciteitsvergroting voor drinkwaterproductie zou concreet vertaald kunnen worden naar vermindering elders. Hoewel dit voor de uiteindelijke locatiekeuze waarschijnlijk niet onderscheidend zal zijn, adviseert de Commissie deze kans voor een concrete invulling van het begrip duurzaamheid alsnog aan te grijpen.

4. METHODISCHE OPMERKINGEN

Ten behoeve van toekomstige m.e.r.'s plaatst de Commissie enkele kanttekeningen bij de conclusies over het meest milieuvriendelijk alternatief. De Commissie kan zich vinden in de manier waarop de keuze van de locatie Jannezand als voorkeurslocatie tot stand is gekomen. Zij constateert echter dat wat al te stellig wordt vastgehouden aan het Jannezand-C alternatief als meest milieuvriendelijk alternatief (MMA).

De effectbeschrijvingen in hoofdstuk 6 van het MER bevatten een aantal dubbeltellingen (zowel binnen 'kweltoename' als binnen 'geomorfologische structuren') en inconsistenties (onder andere 'kwel', 'waterbezwaar', 'energieverbruik'⁶)).

5 Zie ook bijlage 4, inspraakreactie nr. 5, blz. 3 onder 'wijze van zandwinning en transport'.

6 Er worden twee criteria betreffende het energieverbruik meegenomen onder het hoofdaspect 'milieuhygiëne', poldergemalen en pompstations. Het energieverbruik van poldergemalen is, volgens opgave van de initiatiefnemer, maximaal 0.5% van het energieverbruik van de pompstations. Logisch zou zijn dat de gewichtsverdeling tussen deze criteria zou zijn: gewicht poldergemalen/gewicht pompstations = 0.005/0.995. In de studie is echter een heel andere gewichtsverdeling gekozen; 0.25/0.75. Door deze (onjuiste) gewichtsverdeling scoren alternatieven met weinig extra energieverbruik door poldergemalen (Jannezand-C) op dit punt ten onrechte te positief. Indien het energieverbruik van de pompstations en de poldergemalen in dezelfde eenheid waren uitgedrukt (kWh/jr) zou deze inconsistentie niet hebben plaatsgevonden.

Wanneer deze weggenomen zouden worden, komen de Jannezand-alternatieven veel dichterbij elkaar te liggen.

Het zwaarwegende aspect 'waterbezwaar' dat slechts een landbouwkundige (lees economische) invulling heeft gekregen, zou niet mee mogen wegen bij de bepaling van het MMA. In tegenstelling tot wat in het MER wordt gesuggereerd, is dit geen onderdeel van het hoofdaspect milieuhygiëne, maar hoort dit bij de economische aspecten thuis.

In volgende m.e.r.-procedures zou een sterkere argumentatie voor de gekozen gewichtverdeling bij het MMA gegeven dienen te worden. In het MER Uitwerkingsplan Vierde Spaarbekken kunnen daarvoor argumenten ontleend worden aan de mate waarin het bekken past in het Biesbosch-landschap als geheel. Ook de absolute zwaarte van de optredende effecten kan daarbij meespelen. Opgemerkt wordt dat er in de afweging tussen landschap en ecologie naar het oordeel van de Commissie overigens geen absolute waarheid bestaat. Het is daarom des te belangrijker om expliciet te maken waarom bepaalde gewichten worden toegekend.

Uit de in het MER uitgevoerde gevoeligheidsanalyse (paragraaf 7.2.3) blijkt overigens dat bij een gewijzigde gewichtsverdeling naast Jannezand-C ook de andere Jannezand-alternatieven goed scoren. Hieruit valt af te leiden dat het in het MER gekozen MMA niet zozeer een 'waardenvrij' MMA is, doch eerder op te vatten is als het voorkeursalternatief van de initiatiefnemer. Deze conclusie zou in het MER expliciet getrokken moeten worden.

Het vermoedelijk dichterbij elkaar liggen van de drie Jannezand alternatieven is geen onoverkomelijk bezwaar, gezien het feit dat de 3 hoogst scorende alternatieven (gelukkigerwijs) binnen 1 locatie vallen.

De Commissie ziet tussen de verschillende alternatieven voor het Jannezand een redelijke marge waarbinnen een goede definitieve keuze mogelijk is.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies
over het
milieu-effectrapport
Uitwerkingsplan Vierde Spaarbekken
Biesbosch

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 9 november 1994 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Provincie Noord-Brabant

VERZONDEN

15 NOV. 1994

Provinciehuis Brabantlaan 1 Correspondentie-adres: Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch Telefax: 073-123585 Telex: 50796 pbnb

Dienst Ruimtelijke ordening, Natuur en landschap en Volkshuisvesting

telefoon 073-812812

Ons kenmerk: nrs. 113569/132494
Uw kenmerk: --
Afdeling : ROB
Doorkiesnr.: S12408 (H. v.d. Flier)
Bijlagen : 4 (in 6-voud)
Datum : 9 november 1994
Onderwerp : MER vierde spaarbekken en ontwerp-uitwerkingsplan

Administrative stamp: De commissie voor de m.e.r., de werkgroep commissie voor de uitwerkingsplan vierde spaarbekken, Postbus 2345, 3500 GH UTRECHT 16 NOV. 1994, Dossier: 570-557/m39, Kopie naar: H.v.S.-poc-bibl

Geachte commissie,

Hierbij ontvangt u het milieu-effectrapport met de bijlagen en samenvatting, opgesteld ten behoeve van het uitwerkingsplan voor het vierde spaarbekken buiten de grenzen van het nationaal park De Biesbosch. Het ontwerp-uitwerkingsplan hebben wij ter kennisneming bijgevoegd. Ook de wettelijke adviseurs hebben wij dit materiaal toegestuurd en de mogelijkheid geboden om te reageren.

Vanaf 18 november 1994 tot en met 15 januari 1995 kan een ieder schriftelijk op beide plannen reageren. Opmerkingen kunnen ook mondeling naar voren worden gebracht tijdens een openbare zitting op donderdag 15 december 1994. Op woensdag 16 november 1994 wordt hieromtrent mededeling gedaan in een advertentie in het regionale dagblad "De Stem" en in de Nederlandse Staatscourant. Van de opmerkingen die schriftelijk bij ons worden ingediend zullen wij u en de wettelijke adviseurs zo spoedig mogelijk een exemplaar toezenden. Dat geldt ook voor het verslag van de hoorzitting.

Zodra inspraak over MER en uitwerkingsplan heeft plaatsgevonden en uw advies is ontvangen, zal door ons college een nota van reacties en wijzigingen worden opgesteld. Daarna zullen wij over het uitwerkingsplan en het gebruik daarbij van het MER advies vragen aan een commissie uit Provinciale Staten. Het is ons voornemen het uitwerkingsplan in het voorjaar van 1995 vast te stellen.

Wij verzoeken u om - conform artikel 7.26 van de Wet milieubeheer - voor 19 februari 1995 advies aan ons uit te brengen en vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

[Handwritten signature] voorzitter,

[Handwritten signature] griffier,

111094JC.V1

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van het milieu-effectrapport in Staatscourant nr. 221
d.d. 16 november 1994

Noord-Brabant

Inspraak ontwerp-uitwerkingsplan vierde spaarbekken en het bijbehorende milieueffectrapport

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben voor de situering van het vierde spaarbekken buiten de grenzen van het Nationaal Park de Biesbosch een uitwerkingsplan van het Streekplan in ontwerp vastgesteld. Ten behoeve van dat besluit heeft het college tevoren een milieu-effectrapport (MER) opgesteld.

Terinzagelegging

Het ontwerp-uitwerkingsplan en het MER liggen vanaf 18 november 1994 ter inzage. U kunt beide tijdens kantooruren inzien in het Provinciehuis en in de gemeentehuizen van Dussen en Made en Drimmelen. U treft daarbij tevens aan: de startnotitie, de richtlijnen voor het MER, de inspraakreacties en adviezen met betrekking tot de richtlijnen. De ingebrachte opmerkingen en visies op het MER en uitwerkingsplan zelf, het verslag van de openbare zitting en het toetsingsadvies van de commissie voor het MER worden ter inzage gelegd zodra zij beschikbaar zijn. Tegen kostprijs kunt u het uitwerkingsplan en MER bestellen (073-812525).

Schriftelijke reacties

Een ieder die opmerkingen wenst te maken over het ontwerp-uitwerkingsplan en/of over het MER, kan deze tot en met 15 januari 1995 schriftelijk indienen. Reacties kunt u richten aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch, onder vermelding van ontwerp-uitwerkingsplan/MER vierde spaarbekken. U kunt verzoeken om uw persoonlijke gegevens bij de terinzagelegging niet bekend te maken.

Hoorzitting

U kunt opmerkingen ten aanzien van beide plannen mondeling naar voren brengen tijdens een openbare zitting die op 15 december 1994 plaatsvindt. Wilt u hiervan gebruik maken of wilt u hierbij aanwezig zijn, dan dient u zich aan te melden (073-812408).

's-Hertogenbosch, november 1991.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

Bevoegd gezag: college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

Besluit: uitwerkingsplan van het streekplan

Categorie Besluit m.e.r.: 15.3 en 16.1.

Activiteit: Het Waterwinningbedrijf Brabantse Biesbosch heeft het plan een vierde spaarbekken aan te leggen. Het bestemmingsplan 'De Biesbosch' van de gemeente Made en Drimmelen biedt daartoe de mogelijkheid bij de 'Zuiderklip'. Volgens het beheers- en inrichtingsplan voor het nationaal park De Biesbosch vormt aanleg van het vierde spaarbekken op deze locatie echter een belemmering voor de realisering van de doelstellingen van het nationaal park. Er is sprake van een spanningsveld met betrekking tot de toekomstige functie van de huidige reservering 'Zuiderklip': spaarbekken of natuurgebied. Het College van Gedeputeerde Staten heeft besloten om een locatie te zoeken voor het vierde spaarbekken buiten de grenzen van het nationaal park. De alternatieve locatie voor de aanleg van een spaarbekken dient gelijkwaardig te zijn aan de Zuiderklip. Het gezochte alternatief moet technisch, ruimtelijk, financieel en in het beschikbare tijdsbestek reëel en haalbaar zijn.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 3 december 1993

richtlijnenadvies uitgebracht: 3 februari 1994

richtlijnen vastgesteld: 8 maart 1994

kennisgeving MER: 16 november 1994

toetsingsadvies uitgebracht: 13 februari 1995

Bijzonderheden: De conclusie in het toetsingsadvies over het MER luidde als volgt: 'De Commissie is van mening dat het MER voldoende informatie bevat voor het volwaardig meewegen van het milieu-aspect in de besluitvorming over het voornemen. De Commissie meent dat de heldere schrijfstijl en goede leesbaarheid van het rapport die functie krachtig ondersteunt. Daarbij verdient de duidelijke en overzichtelijke samenvatting een bijzondere vermelding.'

Samenstelling van de werkgroep:

ir. J.A. Lörzing

drs. R.H.J. Mooren

ir. T.N. Olsthoorn

dr. J.T. de Smidt (voorzitter)

prof.dr.ir. I.S. Zonneveld

Secretaris van de werkgroep: mw. ir. I.A. Steinhauer.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	941207	Provinciale Planologische Commissie Noord-Brabant	Den Bosch	950118
2.	941215	Provinciale Commissie voor milieu en water	Den Bosch	950118
3.	950105	Gezamenlijk Landbouworganisaties ZMO Dussen-Hank, ZMO Werkendam en Biesbosch, NCB Hank, NCB Dussen en CBTB Werkendam Biesbosch	Werkendam	950118
4.	950111	Vereniging Behoud Biesbosch	Made	950118
5.	950112	Advies en Management Bureau voor Delfstoffen bv	Nijmegen	950118
6.	9501---	Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Directoraat Generaal Rijkswaterstaat, Directie Zuid-Holland	Rotterdam	950118
7.	941028	B&W gemeente Dussen	Dussen	950118
8.	950109	H.A.C. Frijters	Den Hout	950119